

*Нікітіна-Дудікова Г. Ю.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ*

*Чорноус Ю. М.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики та судової медицини,
Національної академії внутрішніх справ*

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ДІТЕЙ

Анотація. За умов, коли нині кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей набули міжнародного характеру, у ряді випадків – є складовою транснаціональної організованої злочинної діяльності, ефективно виявляти, розслідувати та попереджувати злочинну діяльність без застосування заходів міжнародного співробітництва – неможливо. Відповідно, метою наукової статті є розкриття особливостей впливу інституту міжнародного співробітництва на формування ефективної криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей відповідно до різних форм виразу та широкої сфери реалізації.

Вивчення кримінальних проваджень щодо розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей засвідчило, що за умови застосування заходів міжнародного співробітництва переважно реалізовувалася міжнародна правова допомога у формі проведення процесуальних дій. За таких умов важливим завданням є забезпечення прав та свобод неповнолітніх учасників кримінального провадження, які мають особливий процесуальний статус, вимагають тактично вірного поведіння за психологічно комфортних умов. Проведення процесуальних дій у порядку міжнародної правової допомоги за участі дітей, потеплілих від сексуального насилля чи тих, що стали свідками таких дій, є організаційно складним та психологічно напруженим заходом, який вимагає застосування спеціальних методів, засобів, прийомів. До одного із них належить застосування технології відеоконференції. За результатами дослідження надано криміналістичні рекомендації з метою формування уніфікованої технології проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції. Висловлено пропозиції законодавчо регламентувати можливість проведення будь-яких процесуальних дій у режимі відеоконференції за участю дитини. Окреслена пропозиція обумовлена необхідністю захисту дітей, з метою реалізації судочинства, дружнього дитині.

Наголошено на необхідності підвищення ефективності взаємодії між державними, правоохоронними органами держав, міжнародними правоохоронними структурами, міжнародними та громадськими організаціями, у тому числі з метою надання інформаційної допомоги, психо-

логічної реабілітації дітей – жертв сексуального насилля, реалізації профілактичної функції.

Наступним прикладом міжнародного співробітництва є забезпечення реєстрації осіб, які вчинили статеві злочини відносно дітей. Ратифікувавши Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насилля 2007 року, Україна зобов'язалася вести облік ДНК-профілів осіб, засуджених за скоєння відповідних злочинів. Також в Україні з 2020 року створено Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

Сприяє обміну криміналістично значущою інформацією під час реалізації заходів міжнародного співробітництва у процесі виявлення, розслідування та попередження кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, використання можливостей Інтерполу. Безпосередньо питанням протидії кримінальним правопорушенням, учинених щодо дітей, опікується підрозділ Інтерполу про злочини щодо дітей (Crimes against Children Unit). Функціонує міжнародна база даних сексуальної експлуатації дітей (International Child Sexual Exploitation database).

Ключові слова: міжнародне співробітництво, розслідування, дитина, кримінальне правопорушення, статева свобода, статева недоторканість, відеоконференція, реєстрація, Інтерпол.

Постановка проблеми. Виявлення, розслідування та профілактика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей характеризуються особливостями, що потребують детального вивчення. Проблематика є актуальною для всього світового співтовариства, тому дослідження слід здійснювати із врахуванням співпраці на міжнародному та регіональному рівнях.

Світове співтовариство в особі міжнародних організацій, держав та їх компетентних органів зацікавлено у забезпеченні ефективного розслідування кримінальних правопорушень проти дітей та реалізації з даною метою заходів міжнародного співробітництва. Так, згідно ст. 38 Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насилля 2007 року, «Сторони співробітничать між собою

настільки широко, наскільки це можливо, відповідно до положень цієї Конвенції та шляхом застосування відповідних чинних міжнародних та регіональних документів, домовленостей, погоджених на основі уніфікованого або взаємозобов'язувального законодавства й національного законодавства для: а) запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьби із цими явищами; б) захисту жертв і надання їм допомоги; с) розслідувань або проваджень, що стосуються правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції» [1]. Варто додати, що за результатами проведеного дослідження встановлено, що криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей повинна охоплювати питання реалізації заходів міжнародного співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні висвітлювалося у монографічних роботах А.Б. Антонюк, В.І. Завидняка, Т.В. Михальчук, М.І. Смирнова. Однак, безпосередньо таке дослідження під кутом зору виявлення, розслідування та попередження фактів сексуальної експлуатації та сексуального насильства проти дітей – не проводилося.

Мета статті. Розкрити особливості впливу інституту міжнародного співробітництва на формування ефективної криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей відповідно до різних форм виразу та широкої сфери реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. За умов, коли нині кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей набули міжнародного характеру, у ряді випадків – є складовою транснаціональної організованої злочинної діяльності, ефективно виявляти, розслідувати та попереджувати кримінальні правопорушення без застосування заходів міжнародного співробітництва – неможливо. Зокрема, під час розслідування кримінальних правопорушень, найчастіше застосовується такий захід міжнародного співробітництва як міжнародна правова допомога. Порівняльний аналіз даних Офісу Генерального прокурора за 2018–2021 роки засвідчив, що 2018/2019/2020/2021 року до нашої держави надійшло 2434/3167/3761/4648 звернень про міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні, з них – 2124/2809/3271/4259 – стосувалися проведення процесуальних дій під час міжнародної правової допомоги, 173/203/366/388 – перейняття кримінального провадження, 137/155/124/126 – екстрадиції [2].

У межах міжнародної правової допомоги проводяться процесуальні дії, що регламентовані як КПК України, так і міжнародними договорами України [3, с. 289]. Дані Офісу Генерального Прокурора свідчать про значні обсяги та різноманітність завдань, що вирішуються під час міжнародної правової допомоги. Так, через Офіс Генпрокурора проходять усі запити компетентних органів іноземних держав до українських правоохоронців і їхні міжнародні доручення до закордонних колег. Упродовж 2020 року опрацьовано понад 2200 таких запитів про правову допомогу від 47 країн та понад 100 запитів про перейняття кримінальних проваджень. Найбільша кількість таких документів надійшли від Білорусі, Латвії, Литви, Польщі, Угорщини, Чехії та Австрії. Також розглянуто ще 500 запитів про правову допомогу та 10 запитів про перейняття криміналь-

них проваджень, які українські правоохоронні органи надсилали до 58 країн світу, найбільше – до Латвії, Литви, Польщі, США та Чехії [4].

Вивчення кримінальних проваджень щодо застосування заходів міжнародного співробітництва під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей (468 кримінальних проваджень) засвідчило, що заходи міжнародного співробітництва застосувалися у 8,5% кримінальних проваджень, і у переважній більшості випадків стосувалися такої форми як міжнародна правова допомога під час проведення процесуальних дій. У всіх досліджуваних кримінальних провадженнях заходи міжнародного співробітництва застосовувалися під час досудового розслідування, ініціювалися підрозділами досудового розслідування Національної поліції, координувалися органами прокуратури під керівництвом Офісу Генерального прокурора.

Вагоме значення інституту міжнародного співробітництва знаходить своє відображення за змістом міжнародних договорів. Так, у ст. 38 «Загальні принципи та заходи міжнародного співробітництва» Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства 2007 року визначено, що «якщо Сторона, яка обумовлює надання взаємної правової допомоги в кримінальних справах або екстрадицію наявністю договору, отримує запит про надання правової допомоги або про екстрадицію від Сторони, з якою вона не уклала такого договору, вона може вважати цю Конвенцію правовою підставою для надання взаємної правової допомоги в кримінальних справах або екстрадиції, що стосуються правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції» [1].

Власне перелік дій, які реалізуються у межах міжнародної правової охоплює як власне процесуальні дії, так і непроцесуальні заходи (наприклад, обмін інформацією). Так, Типовим договором про взаємну допомогу в галузі кримінального судочинства, прийнятим резолюцією 45/117 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 року, у межах правової допомоги рекомендовано проведення наступних заходів: отримання свідочьких показань та заяв від окремих осіб; сприяння у наданні затриманих або інших осіб для дачі свідочьких показань або наданні допомоги у проведенні розслідувань; надання судових документів; проведення розшуків і арештів майна; обстеження об'єктів і ділянок місцевості; надання інформації і речових доказів; надання оригіналів чи заверених копій відповідних документів і матеріалів, в тому числі банківських, фінансових, юридичних і ділових документів [5].

За умов проведення процесуальних дій у порядку міжнародної правової допомоги, непростим, але вкрай важливим завданням є забезпечення прав та свобод неповнолітніх учасників кримінального провадження, які мають особливий процесуальний статус, вимагають тактично вірного поводження за психологічно комфортних умов.

Проведення процесуальних дій у порядку міжнародної правової допомоги за участі дітей, потеплілих від сексуального насилля чи тих, що стали свідками таких дій, є організаційно складним та психологічно напруженим заходом. Тому проведення таких слідчих (розшукових) дій як допит, пред'явлення для впізнання та ін., за участю неповнолітніх, доцільно саме із використанням технології відеоконференції.

Тим більше, що сучасний стан боротьби зі злочинністю вимагає застосування нових засобів, методів і прийомів

правоохоронної діяльності, сучасних технологій розслідування злочинів згідно з міжнародними стандартами та кращим досвідом провідних демократичних держав. Технологія відеоконференції під час проведення процесуальних дій має широку сферу використання, адже процесуальні дії у режимі відеоконференції проводяться як під час досудового розслідування, так і судового розгляду. Також дана технологія застосовується під час здійснення кримінального провадження як у межах держави, так і в порядку міжнародного співробітництва. Відеоконференція застосовується як під час проведення процесуальних дій із дорослими учасниками кримінального провадження, так і неповнолітніми. Попри наведені особливості застосування, власне технологія проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції потребує формування єдиних, уніфікованих на міжнародному рівні підходів, що стосуються правової основи, організації й тактики проведення, науково-технічного, навчально-методичного та кадрового забезпечення. Сьогодні важливим завданням є формування відповідної міжнародним стандартам, уніфікованої технології проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час кримінального провадження із дітьми, які стали жертвами сексуального насилля або стали свідками злочинних дій.

У свою чергу відеоконференцію слід розуміють як телекомунікаційну технологію інтерактивної взаємодії двох або більше віддалених учасників судового провадження з можливістю обміну аудіо- та відеоінформацією у реальному масштабі часу з урахуванням керуючих даних [6]. Міжнародні стандарти проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час кримінального провадження, передбачають дотримання низки засад, визначених у міжнародних документах ООН та Ради Європи. Дані стандарти є обов'язковими для органів правозастосування в Україні.

Передусім, вказані міжнародні стандарти визначають права та свободи дитини, яка залучається до сфери кримінального провадження.

Друга група – це міжнародні стандарти, які визначають процедуру проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції, враховуючи особливості реалізації міжнародного співробітництва за участі особливого учасника кримінального провадження – неповнолітнього.

Їх зміст полягає у тому, що досудове розслідування та судовий розгляд у кримінальному провадженні відбувається у визначеній процесуальній формі, згідно міжнародного та національного законодавства держав. Суворе додержання визначеної законом процедури проведення процесуальних дій гарантує права і законні інтереси дітей, які беруть у них участь, в той самий час забезпечує належну процедуру та допустимість отриманих фактичних даних як доказів у кримінальному провадженні.

Згідно загальних вимог, підставами проведення процесуальних дій у режимі відео конференції є:

1) неможливість прибуття учасника процесуальної дії до компетентного органу запитуючої (іноземної) держави. Така ситуація може бути обумовлена об'єктивними (хвороба, перебування особи під вартою) і суб'єктивними (побоювання за власну безпеку) причинами.

2) проведення процесуальних дій із особами, щодо яких застосовуються заходи безпеки у кримінальному провадженні;

3) необхідність забезпечення розумних строків досудового розслідування та судового розгляду, а також за наявності інших підстав, визначених слідчим, прокурором, суддею достатніми.

Однак, наведений аналіз не охоплює всіх актуальних й застосовуваних у практичній діяльності випадків проведення процесуальних дій під час кримінального провадження у режимі відеоконференції. Зокрема, це стосується проведення процесуальних дій із неповнолітніми у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості. Примітно, що для вирішення таких завдань низка правоохоронних органів іноземних держав мають власні обладнані приміщення для проведення відеоконференцій під час розслідування. Так, відділ обвинувачення Міністерства юстиції США, Федеральне бюро розслідувань та інші слідчі органи мають засоби відеозв'язку, зарезервовані винятково для використання вказаними відомствами [7, с. 66].

Ми вже торкалися питання запровадження міжнародних стандартів кримінального правосуддя, дружнього до дитини. Однією із складових є обладнання «зелених кімнат», або кімнат, дружніх до дитини. «Зелена кімната» – це спеціально організована система заходів, що має на меті забезпечити законність, гуманність та ефективність кожного рішення щодо дитини, яка потрапила у конфлікт із законом чи перебуває у контакт із законом [8, с. 22]. Під час проведення процесуальних дій в умовах «зелених кімнат» повинні бути враховані різноманітні чинники, застосовані специфічні методи, засоби і прийоми діяльності [9]. Саме «зелена кімната», де забезпечені максимально комфортні умови для дитини, може бути обрана слідчим, іншими компетентними суб'єктами, як місце для застосування відеоконференції. Звичайно, слід потурбуватися про організаційно-технічне забезпечення, вжити заходів щодо дотримання процесуальних вимог та психологічного супроводу.

Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції також пов'язано із запровадженням електронного кримінального судочинства у нашій державі. Так, нині в Україні регламентовано інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування (ст. 106-1 КПК України) [10]. При реалізації новітніх завдань, переходу на електронну форму кримінального провадження, слід регламентувати особливості здійснення кримінально-процесуальної діяльності за участю дітей, особливо у кримінальних провадженнях щодо вчинення відносно них кримінальних правопорушень, які посягають на життя, здоров'я, честь, гідність, статева свободу та статева недоторканість.

Окремої уваги заслуговує питання про проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції із дитиною – свідком, потерпілим у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві. КПК України (п. 3 ч. 1 ст. 232) [11] регламентує проведення у режимі відеоконференції допиту малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого. Однак, вважаємо, що коло процесуальних дій, які доцільно проводити у режимі відеоконференції за участю дитини у кримінальному провадженні, є ширшим. Застосування технології відеоконференції запобігає травматизації психіки дитини в ході процесуальних дій за допомогою спеціальних технологій, які ґрунтуються на урахуванні її індивідуально-психологічних та психофізіологічних властивостей та створення психологічно комфортної

атмосфери. Окрім того, можливість проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час кримінального провадження викликана необхідністю захисту дітей, є частиною реалізації судочинства, дружнього дитині. Таким чином, вважаємо, що виходячи із організаційно-тактичних міркувань, за участю дитини можуть бути проведені будь які процесуальні дії у режимі відеоконференції.

Варто звернути увагу на ще один важливий аспект проблеми – а саме, недостатньо ефективний механізм взаємодії і координації заходів, що вживаються як державними, правоохоронними органами держав, так і міжнародними правоохоронними структурами, міжнародними та громадськими організаціями. У світі працює ряд міжнародних організацій, які борються із насильством, яке заподіюється дітям. Слід вказати про внесок таких міжнародних організацій у боротьбі з сексуальним насильством проти дітей: ЮНІСЕФ (Дитячий фонд ООН), Управління ООН з наркотиків і злочинності, ВООЗ/ПАОЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я/Панамериканська організація охорони здоров'я).

Дотриманням прав та свобод дітей, їх захисту від будь-яких форм насилля опікується ряд громадських організацій та міжнародному та регіональному рівнях: Африканський форум з питань політики щодо дітей (African Child Policy Forum); фонд «Діти і насильство: проблеми оцінки» (Children and Violence Evaluation Challenge Fund); Форуму з прав дитини (Child Rights Forum); Мережа допомоги дітям в кризовій ситуації (Child Protection in Crisis Network); Міжнародна організація з ліквідації дитячої проституції в туристичному бізнесі в азіатських країнах (EndChild Prostitution in Asian Tourism International); Мережа Eurochild; Глобальна ініціатива за викорінення всіх видів тілесних покарань дітей (Global Initiative to End All Corporal Punishment against Children); організація «Врятуємо дітей» (Save the Children) та багато інших [12, с. 5].

Таким чином, під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, доцільним є міжнародне співробітництво на міжнародному та регіональному рівні із міжнародними організаціями, громадськими об'єднаннями. Така діяльність реалізується з метою надання інформаційної допомоги, психологічної реабілітації потерпілих дітей – жертв сексуального насилля, реалізації профілактичної функції.

Наступним прикладом міжнародного співробітництва, що полягає і у вирішенні конкретних практичних завдань розслідування кримінальних правопорушень, є забезпечення реєстрації осіб, які вчинили статеві злочини відносно дітей.

Висвітлення даного питання слід розпочати із репліки, що важливим завданням є ведення систем кримінальної реєстрації та криміналістичних обліків. Реєстрація та облік криміналістично значущої інформації значною мірою здійснюється підрозділами МВС України. Важливим є облік генетичних ознак людини, що функціонує на базі Експертної служби МВС України. Виклики сучасної злочинності та необхідність міжнародного співробітництва правоохоронних органів держав обумовлюють активізацію зусиль у даному напрямі. Наприклад, ратифікувавши Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насилля 2007 року [1], Україна зобов'язалася вести облік ДНК-профіль осіб, засуджених за скоєння відповідних злочинів [13].

Практика ведення ДНК обліку генетичних ознак людини напрацьована Експертною службою МВС України [14].

Як зазначає В.О. Гусєва, вивчення зарубіжного досвіду та впровадження його в діяльність відповідних суб'єктів аргументовано обраним Україною європейським шляхом розвитку, що передбачає приведення національного законодавства у відповідність до законодавства Європейського Союзу та інших міжнародно-правових актів. Нинішні події актуалізують необхідність вивчення досвіду зарубіжних країн щодо функціонування обліків генетичних ознак людини з метою впровадження лише передових здобутків і реформування у відповідному напрямі національного законодавства [15].

Слід продовжити, що в Україні з 2020 року в тестовому режимі працює Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи (ЄРЗСН). Станом на 26 жовтня 2021 року, до нього було внесено імена 171 особи, яка була притягнута до відповідальності за педофілію. Це електронна база даних, що містить інформацію про людей, засуджених за педофілію та інші злочини, пов'язані з порушенням статевої свободи неповнолітніх осіб [16].

Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи (ЄРЗСН) є складовою частиною Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту. Він був створений на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи», що набрав чинності 16 січня 2020 року [17]. Зі вступом у законну силу даних законодавчих змін, на державні органи покладається обов'язок узгодження чинних нормативно-правових актів, усунення законодавчих колізій, а також забезпечення практичної реалізації вказаних законодавчих положень.

Така практика – обліку, взяття «на контроль» осіб, які вчинюють сексуальні злочини проти дітей, узгоджується із практикою протидії педофілії у іноземних державах. Так, практика ведення єдиного реєстру осіб, засуджених за сексуальні злочини щодо дітей, дуже поширена у світі, зокрема в таких країнах як США, Канада, Норвегія та Польща [16], хоча й потягує вирішення низки проблемних питань у вітчизняному законодавстві та практиці.

Сприяє обміну криміналістично значущою інформацією під час реалізації заходів міжнародного співробітництва у процесі виявлення, розслідування та попередження кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, використання можливостей Інтерполу (Міжнародна Організація Кримінальної Поліції – International Criminal Police Organization). Саме до завдань даної міжнародної організації відноситься обмін інформацією у порядку міжнародного співробітництва. Як засвідчили дані проведених емпіричних досліджень, під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, найчастіше використовуються банки даних, у тому числі: 1) осіб, які містять інформацію про осіб, які розшуковуються за вчинення злочинів; 2) викрадених та втрачених ідентифікаційних документів; 3) ДНК-профіль; 4) відбитків пальців рук.

Слід відзначити, що безпосередньо питанням протидії кримінальним правопорушенням, учинених щодо дітей, опікується підрозділ Інтерполу про злочини щодо дітей (Crimes against Children Unit). Цей підрозділ створено у Генеральному секретаріаті в Ліоні та з офіцерами у своїх регіональних бюро у Буенос-Айресі, Банкоку та в Глобальному комплексі Інновацій Інтерполу в Сінгапурі. Завдання вказаного підрозділу полягає в координації та реагуванні на злочини, вчинені стосовно дітей, передусім ті, що мають ознаки сексуального насильства та експлуатації. Основна частина роботи підрозділу – ідентифікація жертв. З цією метою він опікується міжнародною базою даних сексуальної експлуатації дітей (International Child Sexual Exploitation database) та адмініструє її [18].

Міжнародна база даних сексуальної експлуатації дітей – це розвідувальний і слідчий інструмент, який надає можливість спеціалізованим слідчим обмінюватися даними про випадки сексуального насильства над дітьми. Використовуючи програмне забезпечення для порівняння зображень і відео, слідчі миттєво можуть встановити зв'язки між жертвами, злочинцями, обстановкою. Завдяки використанню міжнародної бази даних сексуальної експлуатації дітей спеціалізовані слідчі з понад 50 країн обмінюються інформацією та даними зі своїми колегами з різних куточків світу [18].

Висновки. Під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей у ряді випадків доцільним є міжнародне співробітництво на міжнародному та регіональному рівні із державними та правоохоронними органами, міжнародними організаціями, громадськими об'єднаннями. Не менш суттєвою проблемою у цьому контексті є недостатня увага профілактиці вчинення статевих кримінальних правопорушень відносно дітей, не достатньо дієві механізми виявлення, розслідування та запобігання даному виду злочинності на міжнародному рівні.

Література:

1. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства : міжнар. док. від 25 жовт. 2007 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text
2. Звіт про роботу прокурора за 2018, 2019, 2020, 2021 роки. *Офіс Генерального прокурора* : [сайт]. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-robotu-organiv-prokuraturi-2>
3. Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 492 с.
4. Генпрокурор про міжнародно-правове співробітництво та рішення Офісу прокурора Міжнародного кримінального суду. *Офіс Генерального прокурора* : [сайт]. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/news?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=285690
5. Типовий договір про взаємну допомогу в галузі кримінального судочинства : прийнятий резолюцією 45/117 ГА ООН від 14 груд. 1990 р. із Факультативним протоколом, що стосується доходів від злочинів. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_833#Text
6. Інструкція про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції, під час судового засідання (кримінального провадження) : затверджена наказом Державної судової адміністрації України № 155 від 15 листоп. 2012 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0155750-12>
7. Михальчук Т. В. Використання інформації, отриманої телекомунікаційним шляхом, у розслідуванні злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009. 20 с.
8. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство : метод. посіб. / Автори-упоряд.: Д. Пурає, О. Калашник, О. Кочеміровська; Т. Цюман; за заг. ред. Т. Цюман. К. : ФОП Клименко, 2015. 114 с.
9. Yuliia Chornous, Nadiia Reznik, Artem Samodin, Hanna Nikitina-Dudikova (2020). Techniques of procedural actions performance in green room environment: comparative analysis of European and Ukrainian practices. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 29(6s), 1109–1115. : [сайт]. URL: <http://sersc.org/journals/index.php/IJAST/article/view/9200>
10. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування : Закон України від 1 червня 2021 року № 1498-IX. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1498-20#Text>
11. Кримінальний процесуальний кодекс України : прийнятий 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
12. INSPIRE: сім стратегій з ліквідації насильства щодо дітей. Всесвітня організація охорони здоров'я, 2016 р. Одеський Благодійний Фонд «Шлях до дому», 2019 р. 109 с.
13. Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення кримінального провадження: рівні, напрями та форми реалізації. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 65. 2020. С. 40–51. DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2020.65.04>
14. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України, затверджена Наказом МВС України від 10 вересня 2009 року №390. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>
15. Гусева В. О. Перспективи впровадження зарубіжного досвіду використання ДНК-обліків у практику України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 2(119) С. 121–131. doi: <https://doi.org/10.33270/01211192.121>
16. До реєстру педофілів вже внесли імена 171 особи – Мін'юст : [сайт]. URL: <https://zaborona.com/do-reyestru-pedofiliv-vzhe-wnesly-imena-171-osoby-minyust/>
17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи : Закон України від 19 грудня 2019 року № 409-IX. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-20#Text>
18. Георгій Попов. Сексуальна експлуатація та сексуальне насильство стосовно дітей із використанням електронних засобів комунікації: невідкладні заходи з протидії. *Вища школа адвокатури НААУ* : [сайт]. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/seksualna-ekspluatatsiya-ta-seksualne-nasylystvo-stosovno-ditej-iz-vykorystanniam-elektronnyh-zasobiv-komunikatsiyi-nevidkladni-zahody-z-protydiyi/>

Nikitina-Dudikova H., Chornous Yu. International cooperation in the investigation of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children

Summary. Given that criminal offenses against children's sexual freedom and sexual integrity have now become international, in some cases they are part of transnational organized crime, and it is impossible to effectively detect, investigate and prevent crime without international cooperation. Accordingly, the aim of the scientific article is to reveal the peculiarities of the influence of the Institute

of International Cooperation on the formation of an effective forensic methodology for investigating criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children in different forms of expression and wide scope.

The study of criminal proceedings for the investigation of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children showed that in the case of international cooperation measures, international legal assistance in the form of procedural actions was mainly implemented. Under such conditions, an important task is to ensure the rights and freedoms of juvenile participants in criminal proceedings, who have a special procedural status, require tactically correct behavior in psychologically comfortable conditions. Carrying out procedural actions in the order of international legal assistance with the participation of children who have suffered from sexual violence or who have witnessed such actions is an organizationally complex and psychologically stressful measure that requires the use of special methods, tools and techniques. One of them is the use of video conferencing technology. According to the results of the study, forensic recommendations were provided in order to form a unified technology for conducting procedural actions by videoconference. Proposals have been made to legally regulate the possibility of conducting any procedural actions in the mode of videoconference with the participation of a child. The outlined proposal is due to the need to protect children in order to implement child-friendly litigation.

Emphasis was placed on the need to increase the effectiveness of cooperation between state and law enforcement agencies, international law enforcement agencies, international and non-governmental organizations, including informational assistance, psychological rehabilitation of children victims of sexual violence, and preventive functions.

Another example of international cooperation is the registration of perpetrators of sexual offenses against children. By ratifying the 2007 Council of Europe Convention for the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, Ukraine has committed itself to keeping records of the DNA profiles of those convicted of such crimes. Also in Ukraine, since 2020, the Unified Register of Persons Convicted of Crimes against Sexual Freedom and Sexual Integrity of a Minor has been created.

Facilitates the exchange of forensic information during the implementation of international cooperation in the detection, investigation and prevention of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children, the use of Interpol. The Interpol Crimes Against Children Unit is directly responsible for combating criminal offenses committed against children. The International Child Sexual Exploitation database is operational.

Key words: international cooperation, investigation, child, criminal offense, sexual freedom, sexual integrity, videoconference, registration, Interpol.